

Yüksek Öğretimde Kapasite Sorunu İçin Uzaktan Eğitim Yaklaşımı

Özlem OZAN, Yasin ÖZARSLAN

Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Eğitimi Bölümü, 26480 Meşelik, Eskişehir

Özet: Bu çalışmada, Türkiye’deki yüksek öğretimde kapasite sorunu, “Yükseköğretimi Talep Eden ve Yerleşen Aday Sayıları”, “Örgün Yükseköğretim Programlarının Kontenjanları ve Yerleşen Öğrenci Sayıları” ve “ Üniversitelerin 2006 - 2007 Öğretim Yılı Öğrenci, Öğretim Üyesi\Elemanı Sayıları” ile ortaya konulmuştur. Bu bağlamda kapasite artırımı için bilgi ve iletişim teknolojileriyle desteklenen uzaktan eğitimin yaklaşımının alternatif bir açılım olabileceği savunulmuş ve önerilerde bulunulmuştur

Giriş

2547 Sayılı Yükseköğretim Kanunu’nda Yükseköğretim, “Milli eğitim sistemi içinde, ortaöğretime dayalı, en az dört yarıyılı kapsayan her kademedeki eğitim - öğretimin tümüdür.” şeklinde tanımlanmaktadır. Aynı kanuna göre Yükseköğretim Kurumları; üniversite ile yüksek teknoloji enstitüleri ve bunların bünyesinde yer alan fakülteler, enstitüler, yüksekokullar, konservatuarlar, araştırma ve uygulama merkezleri ile bir üniversite veya yüksek teknoloji enstitüsüne bağlı meslek yüksekokulları ile bir üniversite veya yüksek teknoloji enstitüsüne bağlı olmaksızın ve kazanç amacına yönelik olmamak şartı ile vakıflar tarafından kurulan meslek yüksekokullarıdır [1].

Bilgi toplumuna ve ekonomisine geçiş sürecinde değişik toplum kesimlerinin üniversiteden artan beklentileri Şubat 2007’de Yükseköğretim Kurulu tarafından yayınlanan Türkiye’nin Yükseköğretim Stratejisi raporunda [2] şu şekilde sıralanmaktadır:

1. Daha fazla öğrenciye ve daha geniş bir yaş grubuna eğitim vermek, diğer bir ifade ile “yığılaşmak”(massification),
2. Hızla üretilen yeni bilgilerin ve oluşan yeni bilgi alanlarının tümünü kapsayacak şekilde programlarını genişletmek (academic expansion),
3. Eğitimde, mezunların iş bulabilmesi, araştırmada ise bilginin yanısıra uygulamaya yönelmek (relevance),
4. Toplumla güçlü köprüler kurarak, bölgesel ve ulusal kalkınmaya daha fazla katkıda bulunmak,
5. Paydaşlarına hesap verebilen, açık ve saydam yönetim modelleri geliştirmek (accountability),

6. Tüm bu beklentileri, giderek görece olarak azalan kamusal kaynaklar ile karşılayabilmek

Söz konusu raporda artan beklentiler ile azalan kamu kaynakları arasında sıkışan üniversitelerin, daha fazla özerklik (autonomy) sağlayarak, gelir kaynaklarını artırıp çeşitlendirmek ve daha verimli yönetim modelleri geliştirmek için yeni arayışlara girdiği de belirtilmektedir. Bu bağlamda bilgi ve iletişim teknolojilerine dayalı uzaktan eğitim yaklaşımı Türkiye içinde alternatif bir açılmıdır.

Yüksek Öğretimde Kapasite Sorunu

Yüksek öğretimde kapasite yetersizliği üniversiteler önünde bir yığılaşma oluşturmaktadır. Tablo 1’de görüldüğü üzere 2008 yılında üniversite sınavına başvuran 1.646.376 adayın yalnızca %50,63’lük bir kısmı olan 833.515 aday bir yüksek öğrenim kurumuna yerleştirilebilmiştir. Başvuran bu adayların %5,98’i sınavsız ve %8,58’i ÖSS ile toplamda %14,56’sı bir önlisans programına, %16,11 bir lisans programına ve %19,95’i ise bir açık öğretim programına yerleştirilebilmiştir. 2006 ve 2007 yıllarına baktığımızda ise üniversiteye girmek isteyen adayların ancak %35’lik bir diliminin bir yüksek öğretim kurumuna yerleşebildiği görülmektedir. 2008 yılındaki artışta, Yükseköğretim Genel Kurulu’nun 2007 yılında aldığı üniversite kontenjanlarındaki artış kararı etkili olmuştur [2]. Diğer taraftan Tablo 2’ye baktığımızda örgün yükseköğretim programlarında mevcut kontenjanların bir kısmının boş kalması da çelişki bir durum olarak karşımıza çıkmaktadır. 2008 yılında devlet üniversitelerinde 6.737 ve vakıf üniversitelerinde 9.658 kontenjan boş kalmıştır.

Tablo 1’de görüldüğü üzere öğrenci seçme sınavına girenlerin sayısı ortaöğretimden mezun olanların sayısının neredeyse üç katına ulaşmıştır. Bu sebeple yükseköğretim kuruluşları önündeki yığılmanın nedenlerini açıklayabilmek için başvuruların türlerini incelememiz gerekmektedir. Başvurular dört ana kaynaktan gelmektedir. Bunlar; ortaöğretimin son yılında olup mezun olması beklenenler, daha önce seçme sınavına girerek başarısız olanlar, daha önceki yıllarda yükseköğretime yerleştirilmiş ama memnun olmayanlar ile bir yükseköğretim kurumundan mezun olmasına karşın farklı bir alanda öğretim görmek isteyenlerdir. Başvuruların çok büyük bir kısmını ilk iki kesim oluşturmaktadır. Görüldüğü üzere talep dikkate alındığında, her ne kadar yüksek öğretim kurumlarının sayısında ve kontenjanlarında artış olsa da üniversitelerin sağladığı arz kapasitesi oldukça düşük kalmaktadır.

Türkiye’de Yüksek Öğretimin Mevcut Durumu

Yükseköğretim Stratejisi Raporunda belirtildiği üzere Türkiye’de hükümetler sürekli olarak halktan gelen yükseköğretimde kapasite artırılması isteğinin baskısını hissetmiş, bunu karşılamak için büyük yatırımlara gitmeden kapasite artışını sağlayacak çözüm yolları arayışına gitmişlerdir. Bunlardan birincisi açıköğretimin geliştirilmesi olmuştur. Açıköğretim Türkiye’deki yükseköğrenim öğrencilerinin % 35’i gibi çok yüksek bir oranına hizmet vermektedir. Bulunan ikinci çözüm yolu “ikinci öğretim”i geliştirmek olmuştur. Ancak bu yaklaşımlar da yüksek öğretimdeki arz-talep dengesizliğini giderememiştir. Bunun yanı sıra Tablo 3’teki rakamlara baktığımızda Türkiye’de yüksek öğretimin mevcut durumunda da kapasite açısından halen sıkıntılı olduğu görülmektedir. Tablo 3’te öğretim üyesi başına düşen öğrenci sayısına baktığımızda devlet üniversitelerinde ortalama 74 ve vakıf üniversitelerinde ise bu rakamın 49 olduğu görülmektedir. Bu rakamlar Türkiye’nin Yükseköğretim Stratejisi Raporuna göre batı ülkelerindeki düzeyin çok üzerinde olmakla birlikte bu oran Avusturya, Belçika, Almanya ve Hollanda da 10’un, Norveç, ABD, Finlandiya’da 15’in ve diğer Avrupa Ülkelerinde 20’nin altındadır. Bahsi geçen

rakamlara üniversite bazında baktığımızda yeni kurulan üniversitelerin öğretim üyesi sayısı bakımından zayıf kaldığı açıkça görülmektedir. Yine söz konusu raporda belirtildiği gibi Türkiye’deki yüksek öğrenci-öğretim üyesi oranı, öğretim elemanlarının çok yüksek ders yükleri taşımaya neden olmakta, bu hem eğitimin kalitesini düşürmekte hem de kendi gelişmesini engellemektedir. Yükseköğretim elemanlarına ilişkin sayısal saptamalar, yükseköğretim kurumlarındaki elemanların niteliği hakkında bilgi vermemektedir. Yükseköğretim sistemlerinin başarısı büyük ölçüde öğretim elemanlarının niteliğine bağlıdır.

Uzaktan Eğitim

Endüstrileşme ve sonrasında bilgi toplumuna dönüşüm süreciyle birlikte dünya üzerindeki hemen her toplum bu hızlı değişime ayak uydurmak durumunda kalmış, değişen toplumsal ve ekonomik ihtiyaçlara göre yeni eğitim modelleri arayışlarına girmiştir [3]. Bu arayışlar sonucunda ortaya çıkmış bir yaklaşım olan uzaktan eğitim, tarihsel süreç içerisinde geleneksel eğitim sisteminin erişemediği veya yetersiz kaldığı durumlarda destek olarak kullanılagelmiştir.

Uzaktan eğitimin, dünya genelinde algılanışında değişiklik yaratan üç temel eğilim ve kırılma noktası ise 1700’lü yıllarda mektupla öğretim, 1920’li yıllarda elektronik teknolojisinin gelişmesi ile elektronik ders materyalleri ile öğrenimin başlaması, 1960’larda uzaktan eğitim üniversitelerinin kurulmasıdır [4]. Bir dördüncü kırılma noktasının ise internet olgusu ile günümüzde yaşandığını söylemek mümkündür[5]. Bilgi iletişim teknolojileri ve internetin yaygınlaşmasıyla ağ toplumunda geleneksel örgün eğitimle uzaktan eğitim yakınsamaktadır. Yaşam boyu öğrenme fırsatları, daha geniş kitlelere ulaşma imkânı, zamandan ve yerden bağımsız eğitim olanakları açısından ele alındığında bilgi ve iletişim teknolojileri ile desteklenen uzaktan eğitim yaklaşımının 21. yüzyılın eğitim-öğretim biçimlerinden biri olacağını ve yükseköğretimde de yeni açılımlar sağlayacağını söylemek mümkündür.

	Talep Eden Aday Sayıları			Yerleşen Aday Sayıları					
	ÖSYS	Tercih Durumu		Önlisans		Lisans	AÖF	Toplam	
		Başvuran	Hakkı Olan	Gönderen	Sınavsız				ÖSS İle
2008	%	100	95,66	71,67	5,98	8,58	16,11	19,95	50,63
		1.646.376	1.574.928	1.179.944	98.530	141.323	265.230	328.432	833.515
	Son Sınıf Düzeyinde	287.132				47.677	71.462	28.837	147.976
	Önceki Yıllarda Yerleşmemiş	913.344				142.495	164.750	185.658	492.903
	Daha Önce Yerleşmiş	377.796				45.961	25.620	93.041	164.622
	Bir Yükseköğretim Programını Bitirmiş	68.104				3.720	3.398	20.896	28.014
					Toplam	239.853			
2007	%	100	88,96	51,81	6,66	4,55	10,89	13,16	35,26
		1.776.441	1.580.356	920.301	118.225	80.908	193.524	233.733	626.390
	Son Sınıf Düzeyinde	801.232				104.600	67.128	38.755	210.483
	Önceki Yıllarda Yerleşmemiş	693.322				71.377	111.823	116.041	299.241
	Daha Önce Yerleşmiş	242.264				21.823	13.710	62.854	98.387
	Bir Yükseköğretim Programını Bitirmiş	39.623				1.333	863	16.083	18.279
					Toplam	199.133			
2006	%	100	89,31	49,78	6,75	4,66	10,50	13,28	35,18
		1.678.383	1.498.893	835.463	113.291	78.205	176.194	222.819	590.509
	Son Sınıf Düzeyinde	720.671				95.634	64.490	36.840	196.964
	Önceki Yıllarda Yerleşmemiş	695.894				75.692	100.863	120.409	296.964
	Daha Önce Yerleşmiş	220.978				19.032	10.068	51.101	80.201
	Bir Yükseköğretim Programını Bitirmiş	40.840				1.138	773	14.469	16.380
					Toplam	191.496			

Tablo 1. Yükseköğretim Talep Eden/Yerleşen Aday Sayıları

	Lisans			Önlisans			Toplam			
	Kontenjan	Yerleşen	Boş	Kontenjan	Yerleşen	Boş	Kontenjan	Yerleşen	Boş	
	%	100	97,30	2,70	100	93,38	6,62	100	95,40	4,60
2008		272.584	265.230	7.354	256.860	239.853	17.007	529.444	505.083	24.361
	Devlet Üniversiteleri	225.035	224.910	125	227.028	220.416	6.612	452.063	445.326	6.737
	Vakıf Üniversiteleri	32.080	30.929	1.151	27.552	19.045	8.507	59.632	49.974	9.658
	KKTC Üniversiteleri	13.526	7.751	5.775	2.280	392	1.888	15.806	8.143	7.663
	Diğer Ülkelerdeki Üniversiteler	1.943	1.640	303	-	-	-	1.943	1.640	303
	Açık Öğretim Fakültesi		197.614			130.818			328.432	
	Toplam		462.844			370.671			833.515	
2007	%	100	94,52	5,48	100	95,55	4,45	100	95,04	4,96
		204.734	193.524	11.210	208.413	199.133	9.280	413.147	392.657	20.490
	Devlet Üniversiteleri	167.010	166.410	600	194.332	188.273	6.059	361.342	354.683	6.659
	Vakıf Üniversiteleri	25.039	21.298	3.741	12.271	10.337	1.934	37.310	31.635	5.675
	KKTC Üniversiteleri	10.732	4.463	6.269	1.810	523	1.287	12.542	4.986	7.556
	Diğer Ülkelerdeki Üniversiteler	1.953	1.353	600	-	-	-	1.953	1.353	600
	Açık Öğretim Fakültesi		142.039			91.694			233.733	
Toplam		335.563			290.827			626.390		
2006	%	100	88,04	11,96	100	94,79	5,21	100	91,43	8,57
		200.128	176.194	23.934	202.027	191.496	10.531	402.155	367.690	34.465
	Devlet Üniversiteleri	163.844	156.120	7.724	189.306	180.594	8.712	353.150	336.714	16.436
	Vakıf Üniversiteleri	24.045	16.111	7.934	11.226	10.195	1.031	35.271	26.306	8.965
	KKTC Üniversiteleri	9.250	2.731	6.519	1.495	707	788	10.745	3.438	7.307
	Diğer Ülkelerdeki Üniversiteler	2.989	1.232	1.757	-	-	-	2.989	1.232	1.757
	Açık Öğretim Fakültesi		152.187			70.632			222.819	
Toplam		328.381			262.128			590.509		

Tablo 2. Örgün Yükseköğretim Programlarının Kontenjanları\Yerleşenleri

Tablo 3. Üniversitelerin 2006 - 2007 Öğretim Yılı Öğrenci, Öğretim Üyesi/Elemanı Sayıları (D:Devlet, V:Yakıf, Ü: Üniversite, Y: Yüksekökol)

ÜNİVERSİTE/YÜKSEKÖKÜL	2006 - 2007 ÖĞRETİM YILI ÖĞRENCİ SAYILARI										2006 - 2007 ÖĞRETİM YILI ÖĞRETİM ÜYESİ/ELEMANI SAYILARI										GENEL TOPLAM	Kuruluş Yılı	Bulunduğu İl	Statü
	LİSANS ÜSTÜ										ÖĞRETİM ÜYESİ													
	ÖNLİSANS	LİSANS	YÜKSEK LİSANS	DOKTORA	TİPRA İHTİSAS	GENEL TOPLAM	Öğretim Üyesi Başına Öğrenci Sayısı	PROFESÖR	DOÇENT	YARDIMCI DOÇENT	TOPLAM	ÖĞRETİM GÖREVLİSİ	OKUTMAN	ARAŞTIRMA GÖREVLİSİ	DİĞER	TOPLAM								
1	5.084	10.868	820	109	77	16.958	71	43	20	177	240	117	49	270	30	466	706	1992	BOLU	Ü				
2	2.259	1.627	0	0	0	3.886	243	1	2	13	16	37	5	7	52	68	2006	ADYAMAN	D					
3	8.324	7.777	638	138	184	17.081	41	97	82	233	412	116	87	356	20	579	991	1992	AYDIN	Ü				
4	12.577	9.433	1.230	196	118	23.553	67	28	59	265	352	200	43	339	33	615	967	1992	A.KARAHİSAR	D				
5	3.486	4.857	0	0	0	8.343	170	2	5	42	49	70	20	34	--	124	173	2006	KİRSEHR	Ü				
6	8.553	10.250	816	275	314	20.208	35	240	97	246	583	281	95	539	80	995	1.578	1982	ANTALYA	D				
7	2.220	1.769	0	0	0	3.989	121	2	4	27	33	54	10	55	--	119	152	2006	AKSARAY	Ü				
8	3.044	3.180	0	0	0	6.224	189	1	1	31	33	72	2	8	2	84	117	2006	AMASYA	Ü				
9	22.1866	646.924	1.130	660	0	870.570	1.321	169	105	385	659	390	189	410	72	1.061	1.720	1973	ESKİSEHR	D				
10	5.666	26.592	5.601	3.238	450	41.547	26	1.083	276	282	1.621	174	301	1.313	177	1.965	3.586	1946	ANKARA	Ü				
11	6.025	25.698	2.740	1.766	292	35.920	34	270	220	560	1.050	123	154	740	40	1.057	2.107	1997	ERZURUM	Ü				
12	11.724	12.494	680	132	0	25.030	90	35	34	208	277	150	62	175	9	396	673	1992	BALIKESİR	D				
13	1.05	8.587	1.864	682	0	11.238	31	170	85	108	363	172	53	255	45	525	888	1971	İSTANBUL	D				
14	2.893	2.519	0	0	0	5.412	246	3	3	16	22	34	5	20	--	59	81	2006	YOZGAT	Ü				
15	9.530	13.728	953	133	208	24.552	63	96	96	195	387	198	63	424	13	698	1.085	1992	MANİSA	Ü				
16	9.218	13.708	740	144	301	24.111	58	107	84	228	419	189	50	542	16	797	1.216	1974	SIVAS	Ü				
17	6.867	12.498	962	97	0	20.424	88	51	150	232	432	154	56	144	40	394	626	1992	ÇANAKKALE	D				
18	9.960	19.578	3.147	779	276	33.340	44	400	120	244	764	247	120	647	69	1.083	1.847	1973	ADANA	Ü				
19	4.199	13.668	852	125	338	19.182	39	155	68	263	486	139	69	528	38	774	1.260	1973	DIYARBAKIR	Ü				
20	8.577	27.607	4.077	1.453	459	42.173	37	447	197	485	1.129	351	163	1.234	120	1.868	2.997	1992	İZMİR	Ü				
21	13.075	14.729	1.513	94	0	29.411	115	27	16	212	255	200	60	230	4	484	749	1992	KÜTAHYA	Ü				
22	3.626	1.991	0	0	125	5.742	36	31	15	115	181	71	17	221	8	317	478	2006	KÜTAYCA	Ü				
23	12.007	26.835	1.790	1.569	482	42.663	31	722	263	395	1.380	309	185	1.120	127	1.741	3.121	1955	İZMİR	Ü				
24	7.666	17.977	1.700	422	401	28.166	51	220	115	214	549	150	161	561	43	915	1.464	1978	KAYSERİ	Ü				
25	3.118	3.108	0	0	0	6.226	71	1	6	81	88	54	8	26	3	91	179	2006	ERZİNCAN	Ü				
26	7.01	12.463	1.242	295	270	14.971	32	174	74	226	474	55	40	449	18	562	1.036	1993	ESKİSEHR	Ü				
27	5.731	13.306	1.053	466	334	20.890	33	172	114	343	629	142	69	628	23	862	1.491	1975	ELAZIĞ	Ü				
28	293	1.812	709	85	0	2.899	25	40	23	54	117	14	23	116	9	162	279	1994	İSTANBUL	Ü				
29	4.998	43.145	6.880	2.287	524	57.834	37	738	250	581	1.569	390	179	1.939	182	2.890	4.259	1982	ANKARA	Ü				
30	5.338	7.177	285	82	261	13.143	44	80	55	167	302	189	86	385	18	678	980	1997	GAZİANTEP	Ü				
31	5.583	5.760	595	69	73	12.080	44	30	31	211	272	164	55	183	39	441	713	1992	TOKAT	Ü				
32	0	783	1.146	305	0	2.234	17	28	35	134	130	10	17	158	25	210	344	1992	KOCAELİ	Ü				
33	5.315	2.846	0	0	0	8.161	272	--	1	29	34	108	18	27	3	156	186	2006	GİRESUN	Ü				
34	2.827	22.771	2.209	1.427	483	29.727	22	735	353	266	1.354	359	209	2.224	137	2.929	4.283	1967	ANKARA	Ü				
35	4.551	3.655	246	32	123	8.607	29	46	56	166	293	139	52	302	13	506	799	1992	SANLIURFA	Ü				
36	3.053	1.790	0	0	0	4.843	115	4	5	33	42	60	5	36	2	103	145	2006	ÇORUM	Ü				
37	4.527	11.546	640	178	184	17.075	43	76	90	232	388	86	79	401	43	609	1.007	1975	MALAYYA	Ü				
38	4.10	14.777	4.515	1.708	0	21.410	25	385	177	292	584	117	127	830	82	1.156	2.010	1944	İSTANBUL	Ü				
39	8.439	41.785	5.253	2.808	1.248	59.533	26	1.372	376	520	2.268	74	135	1.109	64	1.382	3.650	1933	İSTANBUL	Ü				
40	0	1.422	445	152	0	2.019	16	25	24	76	125	29	36	229	42	336	461	1992	İZMİR	Ü				
41	8.050	6.174	632	45	96	14.987	63	36	35	167	238	201	70	201	26	488	736	1992	K.MARAS	Ü				
42	6.252	6.377	471	71	12	13.183	78	21	44	105	170	97	39	152	13	301	471	1995	KARAS	Ü				
43	7.552	23.498	1.932	637	269	33.888	57	217	103	276	596	260	120	444	76	900	1.496	1955	TRABZON	Ü				

44	Kastamonu Ü.	2.781	3.866	0	0	0	0	0	0	6.647	162	---	4	---	7	24	2	95	136	2006	KASTAMONU	Ü
45	Kırıkkale Ü.	5.141	8.528	416	87	140	275	340	428	14.312	49	73	42	73	47	345	16	483	774	1992	KIRIKKALE	Ü
46	Kocaeli Ü.	26.072	23.482	1.686	340	275	310	484	981	51.865	121	58	128	171	101	453	18	879	1.307	1992	KOCAELI	Ü
47	Marmara Ü.	4.810	36.122	7.655	2.564	310	0	0	0	51.461	52	4	484	4	101	270	22	514	1.495	1982	İSTANBUL	Ü
48	Mehmet Akif Ersoy Ü.	8.172	3.802	0	0	0	0	0	0	22.078	249	4	4	4	89	23	1	126	174	2006	BURDUR	Ü
49	Mersin Ü.	10.706	10.337	724	107	204	0	0	0	5.522	53	117	75	117	331	331	16	633	1.050	1992	MERSİN	Ü
50	Mimar Sinan Güzel San. Ü.	3.119	4.432	509	262	0	0	0	0	21.271	20	84	84	41	56	170	21	266	537	1992	İSTANBUL	Ü
51	Muğla Ü.	8.478	12.081	668	44	0	0	0	0	10.385	81	50	31	31	182	136	27	453	716	1992	MUĞLA	Ü
52	Mustafa Kemal Ü.	6.940	7.145	301	43	46	0	0	0	14.475	49	49	39	49	209	201	20	368	665	1992	HATAY	Ü
53	Namik Kemal Ü.	8.429	1.956	0	0	0	0	0	0	10.385	81	36	9	9	87	9	7	314	277	2006	TEKİRDAĞ	Ü
54	Niğde Ü.	3.836	6.939	355	35	0	0	0	0	11.165	62	18	20	141	179	116	7	493	1.495	1992	NİĞDE	Ü
55	Ordu Ü.	5.210	16.688	803	437	491	0	0	0	23.629	33	213	213	122	174	846	10	1.077	1.795	1975	SAMSUN	Ü
56	Osman Özalp Ü.	4.042	1.619	0	0	0	0	0	0	5.661	167	6	6	6	35	17	17	59	93	2006	ORDU	Ü
57	Orta Doğu Teknik Ü.	7.147	15.799	3.970	2.210	0	0	0	0	22.110	30	382	127	127	108	1.391	67	1.843	2.570	1959	ANKARA	Ü
58	Pamukkale Ü.	4.947	1.330	0	66	232	0	0	0	6.277	126	2	2	4	50	47	8	791	1.257	1992	DENİZLİ	Ü
59	Rize Ü.	17.464	18.644	2.729	535	0	0	0	0	39.372	83	88	70	317	475	290	42	620	1.095	1992	SAKARYA	Ü
60	Sakarya Ü.	32.338	42.489	8.778	1.316	362	0	0	0	85.283	95	324	154	419	897	314	32	692	1.589	1975	KONYA	Ü
61	Selçuk Ü.	16.692	14.658	1.017	530	248	0	0	0	33.145	55	130	106	362	598	568	59	958	1.556	1992	İSPARTA	Ü
62	Süleyman Demirel Ü.	12.069	9.055	1.152	284	330	0	0	0	22.890	401	211	73	511	211	73	52	847	1.248	1992	EDİRNE	Ü
63	Traşya Ü.	14.869	24.134	863	484	476	0	0	0	40.826	56	343	168	219	730	345	104	1.481	2.211	1975	BURSA	Ü
64	Uludağ Ü.	2.476	5.423	0	0	0	0	0	0	7.899	132	5	2	53	60	26	2	82	142	2006	USAK	Ü
65	Uşak Ü.	2.109	16.684	2.039	741	0	0	0	0	21.573	40	173	86	277	556	550	31	943	1.479	1982	İSTANBUL	Ü
66	Yıldız Teknik Ü.	6.409	8.331	1.479	152	230	0	0	0	16.601	45	78	44	247	369	506	29	755	1.124	1982	VAN	Ü
67	Yüzüncü Yıl Ü.	11.087	9.374	588	78	196	0	0	0	21.323	65	43	41	242	326	255	13	441	767	1992	ZONGULDAK	Ü
68	Zonguldak Karaelmas Ü.	0	2.974	433	0	0	0	0	0	3.407	4	4	4	40	72	27	7	147	219	1997	ANKARA	Ü
69	Atılım Ü.	1.607	3.920	1.034	0	0	0	0	0	6.561	92	32	9	30	40	42	2	163	234	1998	İSTANBUL	Ü
70	Bahçeşehir Ü.	337	7.591	676	100	301	0	0	0	9.005	26	109	62	62	169	345	39	741	1.081	1993	ANKARA	Ü
71	Beşiktaş Ü.	2.827	2.899	1.731	402	0	0	0	0	7.457	162	15	4	27	46	113	2	124	170	1997	İSTANBUL	Ü
72	Bilent Ü.	1.246	9.865	693	402	0	0	0	0	12.206	42	88	46	168	282	622	2	641	933	1984	ANKARA	Ü
73	Çağ Ü.	330	1.207	102	0	0	0	0	0	1.639	57	14	3	12	29	16	34	58	87	1997	MERSİN	Ü
74	Çankaya Ü.	160	3.441	243	0	0	0	0	0	3.844	54	36	5	30	71	45	14	162	233	1997	ANKARA	Ü
75	Doğuş Ü.	1.687	3.821	375	0	0	0	0	0	2.045	35	24	12	22	58	36	14	93	151	1997	İSTANBUL	Ü
76	Fatih Ü.	0	2.609	263	0	0	0	0	0	5.932	55	24	20	63	107	68	12	192	299	1996	İSTANBUL	Ü
77	Haliç Ü.	0	1.683	65	52	0	0	0	0	2.872	38	30	10	35	75	73	24	126	201	1998	İSTANBUL	Ü
78	İşık Ü.	424	6.788	1.924	46	0	0	0	0	1.800	51	17	3	15	35	41	3	74	109	1996	İSTANBUL	Ü
79	İstanbul Bilgi Ü.	163	211	9	0	18	0	0	0	9.182	79	41	17	58	116	228	52	412	528	2006	İSTANBUL	Ü
80	İstanbul Bilim Ü.	1.510	4.465	418	83	0	0	0	0	6.476	55	61	9	48	118	177	66	350	468	1997	İSTANBUL	Ü
81	İstanbul Kültür Ü.	1.137	3.214	477	0	0	0	0	0	4.828	97	30	2	18	53	42	20	102	152	1992	İSTANBUL	Ü
82	İzmir Ekonomi Ü.	6.12	4.143	244	17	0	0	0	0	5.016	95	19	6	28	53	40	139	211	264	2001	İZMİR	Ü
83	Kadir Has Ü.	803	2.914	300	192	0	0	0	0	4.209	64	30	8	28	66	31	29	127	193	1992	İSTANBUL	Ü
84	Koc Ü.	0	3.101	365	16	0	0	0	0	3.462	26	40	17	77	134	21	95	117	251	1992	İSTANBUL	Ü
85	Maltepe Ü.	1.453	3.196	390	0	33	0	0	0	5.072	49	47	5	51	103	59	49	207	310	1997	İSTANBUL	Ü
86	Okan Ü.	0	1.199	72	0	0	0	0	0	1.271	58	10	2	10	22	4	33	100	60	1999	İSTANBUL	Ü
87	Sabancı Ü.	0	2.726	367	116	0	0	0	0	3.209	22	31	33	82	146	99	1	38	246	1996	İSTANBUL	Ü
88	TOBB Eko. ve Tek. Ü.	0	807	136	0	0	0	0	0	1.221	37	14	3	16	33	8	39	47	80	2003	ANKARA	Ü
89	Ufuk Ü.	793	1.002	31	0	32	0	0	0	975	15	43	10	11	64	10	9	40	104	1999	ANKARA	Ü
90	Yaşar Ü.	140	12.405	2.298	315	19	0	0	0	1.826	68	16	3	8	27	22	18	33	80	2001	İZMİR	Ü
91	Yeditepe Ü.	4.751	0	0	0	0	0	0	0	15.177	41	163	42	169	374	424	316	939	1.313	1995	İSTANBUL	Ü
92	Anadolu Kültür Eğit. V.	437	0	0	0	0	0	0	0	4.751	238	10	10	10	101	121	12	101	121	1996	İSTANBUL	Ü
93	Mersin İlaçe Eğt. Kült. V.	206	0	0	0	0	0	0	0	437	219	2	2	---	2	32	12	44	46	2006	MERSİN	Ü
94	İlke Eğitim ve Sağlık V.	0	0	0	0	0	0	0	0	206	---	---	---	---	---	---	---	10	10	2003	MERSİN	Ü

Sonuç

Yüksek öğretim bir hak olarak değerlendirildiğinde, mevcut arz kapasitesi içinde özellikle genel lise mezunlarının yüksek öğretime geçiş oranlarının görece olarak düşük olması önemli bir sorun teşkil etmektedir. Bu öğrenciler lisede akademik bir eğitim almışlardır ve herhangi bir meslek alanında istihdam edilebilmelerini sağlayacak bir mesleki beceriye de sahip olamamışlardır. Tek seçenekleri yüksek öğretime devam etmek olan bu öğrencilerin yüksek öğretim hakkından yoksun kalmış olmaları toplumsal ve ekonomik açıdan bir açmazın oluşmasına neden olmaktadır [6].

Teknolojide yaşanan hızlı gelişmeler, eğitim imkânlarının daha fazla kişiye zaman ve mekândan bağımsız olarak ulaştırılmasını olanaklı hâle getirmektedir. Bilgi ve iletişim teknolojileri kullanılarak hem geleneksel eğitimin zenginleştirilmesi, hem de uzaktan eğitimin yaklaşımı ile eğitimin yaygınlaştırılması, eğitimde imkân ve fırsat eşitliğinin artırılması ve yüksek öğrenimde kapasite artımı mümkündür.

Üniversitelerde Uzaktan Eğitim Yaklaşımı ve eÖğrenme Uygulamaları ile Önlisans, Lisans veya Lisansüstü Eğitimleri, Özel sertifika programları, Kısa veya Uzun süreli Kurslar, Kurum içi Eğitim Aktiviteleri ve birçok genel ve özel amaçlı etkileşimli eğitim\öğretim etkinlikleri gerçekleştirilebilir, mevcut etkinliklerin zenginleştirilmesi ve desteklenmesi sağlanabilir. Öncelikli olarak Türkiye’de kısa vadede üniversitelerde eğitmen ve öğrencilerin eş zamanlı olarak katıldığı video konferans tabanlı sanal sınıf uygulamaları ve öğrenme yönetim sistemleri ile yüksek öğrenimin zenginleştirilmesi ve desteklenmesi sağlanabilir. Bu bağlamda danışmanlık verilen, işitsel (audio) ve görsel (video) anlatım desteği ile eğitmenin anlattıklarını (beyaz

tahtaya yazdığı, söyledikleri, projeksiyon sunumlar vb.) öğrencilere iletebileceği, öğrencilerin sorularını sorabilecekleri, paylaşım ve katkı sağlayacakları, ödev paylaşımının olduğu çift taraflı (interaktif) ortamların oluşturulması sağlanmalıdır. İlerleyen aşamalarda öğrenme yönetim sistemleri üzerinden verilen eğitimin etkileşimli animasyonlar ve 3B sanal ortamlar ile de desteklendiği platformlar kurgulanabilir. Üniversitelerde teknolojik altyapının ve insan kaynaklarının olgunlaşmasıyla birlikte YÖK’ün öncülüğünde oluşturulacak bir Sanal Üniversite olgusunun hayata geçirilmesi sağlanabilir.

Açıköğretim yönetmeliği, Enformatik Milli Komitesi’nin görev ve yetki tanımları, Üniversitelerarası İletişim Ve Bilgi Teknolojilerine Dayalı Uzaktan Yükseköğretim Yönetmeliği, çeşitli eğitim kurumları ve siyasi yapılanmaların hazırladığı rapor ve çalışmalarda uzaktan eğitime sürekli vurgu yapılması Türkiye’de yüksek öğretimde uzaktan eğitim açılımı üzerine bir farkındalığın olduğunu göstermektedir. Ancak bahsi geçen oluşum ve süreçlerin gerçekleştirilebilmesi için üniversiteler bünyesinde Uzaktan Eğitim Sistemindeki koordinasyonu sağlayan ve uzaktan eğitimin yönetim, tasarım ve teknik süreçlerinde bilgi sahibi bir koordinasyon merkezi oluşturulmalıdır.

Üniversitelerdeki bilgi birikiminin ortak bir şekilde oluşturulması ve kullanılabilmesi açısından idari ve teknik standartların belirlenmesi gerekmektedir. Böylece farklı üniversiteler ve eğitim kurumlarının oluşturulan içerik, çalışma ve ortamlar iş gücü ve zaman kaybına sebebiyet vermeden paylaşılabilirliği ve sunulabilirliği sağlanacaktır. Bunun yanında bu konuda imkân ve birikimleri olmayan üniversite ve akademik personelin desteklenmesiyle süreçlere dâhil olmaları sağlanabilir.

Referanslar

- [1] Yükseköğretim Kanunu, Kanun No : 2547, <http://www.yok.gov.tr/mevzuat/kanun/kanun2.html>, 6 Aralık 2008 tarihinde erişilmiştir.
- [2] Türkiye’nin Yükseköğretim Stratejisi Raporu, http://www.yok.gov.tr/duyuru/yok_strateji_kitabi.pdf, 2006, 6 Aralık 2008 tarihinde erişilmiştir.
- [3] Girginer, N. (2001). *Uzaktan Eğitim Kararlarında Teknoloji, Maliyet, Etkinlik Boyutları ve Uzaktan Eğitime Geçiş İçin Kavramsal Bir Model*. Yayınlanmamış Doktora Tezi. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü,
- [4] Simonson, Smaldino, Albright, & Zvacek, 2003

- [5] Ozan, Ö. (2008). *Kırsal Eğitim Ortamlarının Bilgi Ve İletişim Teknolojileri Yoluyla İyileştirilmesi: Eskişehir Taşımali İlköğretim Uygulaması Örneği*. Yayımlanmış Yüksek Lisans Tezi. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- [6] Türk Eğitim Derneği Öğrenci Seçme ve Yerleştirme Sistemi Sorunlar ve Çözüm Önerileri Raporu, Ağustos 2008
- [7] Tablolar aşağıdaki kaynaklardan derlenmiştir;
Yükseköğretim Genel Müdürlüğü
- <http://yogm.meb.gov.tr/universiteler.htm>
- <http://yogm.meb.gov.tr/istatistikler.htm>
T.C. Yüksek Öğretim Kurulu Öğrenci Seçme ve Yerleştirme Merkezi (ÖSYM)
- 2008 ÖSYS: Üniversiteler ile İlgili İstatistiksel Bilgiler,
<http://www.osym.gov.tr/BelgeGoster.aspx?F6E10F8892433CFFF88F742D0D711251F015270D879BCA1A>
- 2008,2007, 2006 ÖSYS Merkezi Yerleştirme Sonuçları ile İlgili Sayısal Bilgiler,
<http://www.osym.gov.tr/BelgeGoster.aspx?F6E10F8892433CFFA91171E62F0FF153CF3213DD9A45F616>
- <http://www.osym.gov.tr/BelgeGoster.aspx?F6E10F8892433CFF404F9755767D76FF8AC99EA53C5F46AC>
- <http://www.osym.gov.tr/BelgeGoster.aspx?F6E10F8892433CFF1A9547B61DAFFE2AF8E1302CA0BA6395>